

Bewoner spookt 's nachts rond

Beste ethicus,

Ons team werkt op een wooneenheid van 12 bewoners in het intramurale deel van onze instelling. Een van de bewoners kan de slaap soms niet vatten en loopt dan tot diep in de nacht te spoken door de woning. Hij komt daarbij ook wel eens andere kamers binnen en maakt dan medebewoners wakker. Die schrikken erg, komen daarna soms moeilijk in slaap en ze praten er de volgende dag nog over. Spreken in termen van traumatisering gaat te ver, maar die nachtelijke bezoeken veroorzaken wel een gevoel van onveiligheid. De incidenten zijn inmiddels ook ouders ter ore gekomen. Die hebben nu geëist dat het team voortaan de slaapkamer van deze ene cliënt 's nachts op slot doet. Maar daartegen hebben *zijn* ouders weer geprotesteerd. Slapen met de deur op slot zou voor deze cliënt, die niet voor niets 's nachts aan de wandel gaat, een regelrechte ramp zijn. Om nog maar te zwijgen over het risico dat er brand uitbreekt.

Geacht team,

Bij bijna elk moreel probleem moeten twee zaken aan de orde komen: een inventarisatie van morele waarden, en een inventarisatie van oplossingen. Ik begin met het eerste.

Terecht benadrukken jullie de waarden die bij de medebewoners van deze meneer in het geding zijn. Zij *willen* die nachtelijke bezoeken niet, en respect voor hun autonomie betekent dat zij rustig kunnen slapen. Die bezoeken zijn ook slecht voor hun gezondheid, en hun gevoel van veiligheid. Daaronder gaat op den duur de sfeer op de woning lijden.

Aan de andere kant zijn er het welzijn en de autonomie van die ene bewoner. Die *wil* nu eenmaal graag aan de wandel. In zekere zin is dat ook goed voor hem. Zijn ouders hebben gelijk dat slapen met de deur op slot juist voor deze man een enorme stressfactor zou kunnen worden. Dat kan dan weer ernstige gevolgen hebben voor zijn gezondheid en voor zijn relatie met de avondploeg.

Wat doen we als waarden botsen? Daarover kunnen we in dit geval kort zijn. Er zijn twee zwaarwegende redenen waarom de autonomie en het welzijn van de *medebewoners* hier moeten prevaleren. Ten eerste

vereist het principe van *rechtvaardigheid* dat iedereen dezelfde rechten en plichten heeft. Als deze ene bewoner de kamers van anderen op mag, is er geen reden waarom anderen niet hetzelfde zouden mogen, en de gevolgen daarvan kunnen lastig zijn. Als één bewoner bijzondere 'rechten' krijgt, wekt dat begrijpelijkerwijs wroeging bij de anderen.

Ten tweede is er in de ethiek het principe van *niet schaden*: welzijn, autonomie en rechtvaardigheid mogen op allerlei manieren worden nagestreefd, maar daarbij moet voorkomen worden dat iemands lichamelijke of geestelijke integriteit beschadigd raakt. Als deze bewoner de kamers van anderen betreedt, berokkent hij hun schade, hoe 'autonoom' hij die kamer ook binnenloopt.

Overigens moet u bedenken dat zijn nachtelijke bezoeken deze bewoner zelf waarschijnlijk ook niet veel opleveren. Anderen gaan hem scheef aankijken, de sfeer op de groep verslechtert, en het is niet denkbeeldig dat hij een *outcast* wordt.

Uit deze analyse van morele waarden zou u kunnen opmaken dat de bewoner dus maar achter slot en grendel moet. Als u dat concludeert, vergeet u stap twee: het inventariseren van mogelijke oplossingen. Los van de vraag of 'opsluiten' wel strookt met de voorschriften voor brandveiligheid, zijn er in dit geval echt wel meer opties dan 'slikken of stikken.' Om te beginnen moet u bedenken dat het een bewoner, net als dat voor uzelf thuis geldt, vrij staat om 's nachts

op de gang te komen. Zolang hij daar niet overmatig veel komt of lawaai maakt en anderen wekt, is er weinig bezwaar tegen. Dat geldt, afhankelijk van de huisregels, ook voor de huiskamer en de keuken. Maar het zonder toestemming betreden van anderen kamers valt in een heel andere categorie en is onder alle omstandigheden onwenselijk. Die boodschap moet hemzelf en zijn ouders op de een of andere manier duidelijk gemaakt worden.

We zetten de rubriek Keuzes maken voort met nieuwe afleveringen, die speciaal voor Klik worden geschreven door Theo Boer, universitair docent ethiek aan de Protestantse theologische universiteit in Utrecht. Elke lezer van Klik kan een probleem voorleggen aan Theo Boer, via de redactie: klik@mbp.nl, of redactie Klik, postbus 8632, 3009 AP Rotterdam.

Naast het op slot doen van zijn eigen deur zijn er nog andere mogelijkheden. Ik wijs er met nadruk op dat elk daarvan ook in jullie overleg open besproken moet worden. Eén optie is dat jullie een alarmmatje leggen bij de kamerdeur van de bewoner. Dat geeft een signaal aan de wacht als hij erop stapt, en een nachthoofd kan dan binnen enkele minuten ter plaatse zijn om zijn wandeling in goede banen te leiden.

Los daarvan is het goed om te bekijken onder welke omstandigheden deze bewoner aan het dwalen slaat. Is daarvoor een speciale aanleiding:

drukte op de afdeling, koffie, een televisieprogramma dat hij gezien heeft, onenigheid, verliefdheid? Afhankelijk van de aanleiding kan zijn persoonlijk begeleider actie ondernemen. Of je bespreekt per situatie met jullie arts het gebruik van inslaapmedicatie.

Hoe pijnlijker een moreel probleem is, hoe creatiever we moeten worden in het vinden van tussenoplossingen. Pas als alle minder vèrgaande opties zijn uitgeput, kunnen we drastischer maatregelen overwegen. Daaronder vallen afsluiting van iemands kamerdeur of de mogelijkheid van overplaatsing. • Theo Boer

13 januari, seminar **Maatschappelijk ondernemen** in wonen, zorg en welzijn. In Amersfoort. StudieArena zorg & wonen, telefoon 035-5394005, www.studiearena.nl.

15 januari, studiedag **Kleinschalig wonen** voor direct leidinggevend. Van zorgend naar coachend leiderschap. In Utrecht. Zorgfilosofie, telefoon 06-41723180, www.zorgfilosofie.nl.

22 januari, symposium over **mensen met een verstandelijke beperking die niet (goed) kunnen zien en horen**. In Nieuwegein. Centrum voor consultatie en expertise, telefoon 030-2679288, www.cce.nl.

27 januari, congres **Autisme, seksualiteit en emoties**. In Ede. Bosch & Suykerbuyk, telefoon 06-53205523, www.bosch-suykerbuyk.nl.

Dit is een selectie uit de agenda-berichten voor komende maand. Veel meer aankondigingen staan in de Agenda op onze website:

www.klik.org

Staat uw studiedag of tentoonstelling hier niet bij? Stuur de aankondiging ervoor naar klik@mbp.nl, en uw evenement wordt opgenomen in de agenda op onze site, en in het blad.

© 2008 www.aukeherrema.nl

Tentoonstelling

Tot 8 januari, Kom en zie, religie en engelen. Werken met **religieuze thema's**. Galerie Herenplaats, Schiedamse Vest, 56-58, Rotterdam. Informatie www.herenplaats.nl. •